

1 Inleiding

Ongeveer tien jaar geleden is in twee justitiële jeugdinrichtingen (JJI's) – het Jongeren Opvangcentrum (JOC) te Amsterdam en de dependance van de Hartelborgt in Rotterdam – gestart met een pilot waarbij voorlopige hechtenis ten uitvoer wordt gelegd in de vorm van nachtdetentie. Bij deze in de praktijk ontwikkelde vorm van voorlopige hechtenis verblijven jeugdigen 's avonds, 's nachts en in het weekend binnen de JJI en gaan zij overdag naar school (of stageplaats), werk of een instelling voor dagbehandeling.

Aanleiding tot het ontstaan van deze vorm van voorlopige hechtenis was het besef van de negatieve effecten die dag- en nachtopvang in een standaard regime kan hebben voor de maatschappelijke ontwikkeling van jeugdigen. Vooral voor jeugdigen die naar school gaan of een baan hebben, kan het verblijf in een gesloten inrichting leiden tot achterstanden op school of verlies van de baan. Door het wegvallen van deze maatschappelijke bindingen ontstaat een risico op verder afglijden in de criminaliteit. Vorenstaande vormde in 2001 de aanleiding om deze modaliteit van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie te evalueren.

Uit dit evaluatieonderzoek is gebleken dat in algemene zin positief wordt geoordeeld over nachtdetentie. Gewezen wordt op het nut van nachtdetentie in termen van vergroten van de maatschappelijke kansen van de jeugdigen door het (kunnen) continueren van opleiding, werk of behandeling.

Mede naar aanleiding van de uitkomsten van dit onderzoek heeft de toenmalige staatssecretaris van justitie besloten nachtdetentie landelijk in te voeren. De landelijke invoering van nachtdetentie vond plaats als onderdeel van het Actieprogramma aanpak jeugdcriminaliteit "Jeugd Terecht" (2003-2006). In de zomer van 2006 heeft een evaluatie van de landelijke implementatie plaatsgevonden. De evaluatie toonde aan dat nachtdetentie een belangrijke meerwaarde heeft en wordt gezien als één van de instrumenten om maatwerk te bieden.

Met de voorgestelde wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj)¹, wordt in een meer expliciete basis voor nachtdetentie tijdens de voorlopige hechtenis voorzien. Op 2 februari 2010 heeft de Tweede Kamer dit wetsvoorstel aanvaard. De wijziging treedt naar verwachting in het najaar van 2010 in werking. De nachtdetentie als hoofdstraf wordt in de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel overigens afgewezen.²

Om nachtdetentie op de diverse locaties van de JJI's uniform gestalte te geven, is een beleidskader ontwikkeld. In dit beleidskader zijn criteria opgenomen waaraan voldaan moet worden voor een verantwoorde en effectieve toepassing van nachtdetentie. Het voorliggende kader is geactualiseerd naar aanleiding van de voorgestelde wetswijziging en recente ontwikkelingen in de JJI's.

¹ Voorstel tot wijziging van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten, in verband met de aanpassing van de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende jeugdsancties (31 915).

² Kamerstukken II 2009/10, 31 915, nr. 3, p. 23.

2 Definitie

Alle jeugdigen (zowel jongens als meisjes) van 12 tot 18 jaar die één of meer strafbare feiten hebben gepleegd waarvoor voorlopige hechtenis kan worden gevorderd, kunnen in principe in aanmerking komen voor nachtdetentie. Nachtdetentie is een bijzondere vorm van tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis en is dus geen schorsing. Tijdens nachtdetentie verblijft de jeugdige 's avonds³, 's nachts en in het weekend in de justitiële jeugdinrichting en volgt hij overdag, in overleg met de jeugdinrichting, verplicht een gestructureerd dagprogramma (school en/of werk en/of dagbehandeling) buiten de inrichting. Het doel is beperking van de schadelijke effecten van voorlopige hechtenis en behoud c.q. versterking van de positieve banden met de samenleving. In dit beleidskader worden de genoemde elementen van nachtdetentie nader uitgewerkt.

3 Juridisch kader

Zoals is aangegeven, is nachtdetentie een bijzondere modaliteit van voorlopige hechtenis. De eisen die aan de voorlopige hechtenis worden gesteld, gelden onverkort voor nachtdetentie.

De wet omschrijft in artikel 67 Wetboek van Strafvordering (Sv) de gevallen waarin een bevel tot voorlopige hechtenis kan worden gegeven. In algemene termen betreft dit gevallen waarin sprake is van verdenking van een misdrijf waarop een gevangenisstraf van 4 jaren of meer staat, dan wel met name genoemde misdrijven en overtredingen. De gronden voor voorlopige hechtenis worden omschreven in artikel 67a Sv. Ingevolge artikel 488 Sv zijn deze artikelen ook van toepassing op jeugdigen.

Op dit moment wordt voor de nachtdetentie tijdens voorlopige hechtenis aansluiting gezocht bij artikel 493, tweede lid, Sv en artikel 16, vierde lid, van de Bjj. Volgens lid 2 van artikel 493 Sv kan de rechter zodanige bepalingen in het bevel tot voorlopige hechtenis opnemen als hij in het specifieke geval nodig acht. Artikel 16 van de Bjj stelt dat plaatsing van jeugdigen (in een justitiële jeugdinrichting) geschiedt door daartoe aangewezen selectiefunctionarissen. Zij nemen bij hun beslissing tot plaatsing de aanwijzingen van het openbaar ministerie en van de rechter die de beslissing heeft genomen in aanmerking. Met de voorgestelde wijziging van de Bjj wordt voorzien in een meer specifieke basis voor de toepassing van nachtdetentie. In het derde lid van van artikel 493 Sv wordt de volgende zin toegevoegd: "Bij het bevel tot voorlopige hechtenis kan worden bepaald dat de verdachte gedurende de nacht in een inrichting als bedoeld in de Bjj dan wel op een andere plaats als bedoeld in de eerste volzin verblijft, en gedurende de dag in de gelegenheid wordt gesteld de inrichting of die plaats te verlaten".

Alhoewel nachtdetentie uitdrukkelijk is bedoeld als modaliteit voor de tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis biedt het verloftoetsingskader voor strafrechtelijke jeugdigen⁴ de mogelijkheid om het nachtdetentieprogramma buiten de inrichting *voort te zetten* indien een onvoorwaardelijke jeugddetentie wordt opgelegd met een strafrestant van maximaal drie maanden. Het gaat dan om jeugdigen die als voorlopig gehechten in nachtdetentie zijn geplaatst en na aftrek van voorarrest nog maximaal drie maanden jeugddetentie moeten ondergaan. Door middel van een specifiek hiervoor afgegeven verlofmachtiging kan de nachtdetentie worden gecontinueerd. Het hiervoor genoemde

³ Indien de jeugdige een reguliere dagbesteding (lees: werk of bijbaan) in de avonduren heeft – bijvoorbeeld als pizzakoerier – kan besloten worden dat de jeugdige gedurende een deel van de avond buiten de inrichting mag verblijven.

⁴ Toetsingskader verlof strafrechtelijke jeugdigen, Sector Justitiële Inrichtingen, februari 2006.

wetsvoorstel tot aanpassing van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen brengt hierin geen wijziging.⁵

Met betrekking tot nachtdetentie is verder lid 1 van artikel 493 Sv nog van belang. In dit eerste lid wordt gesteld dat de rechter indien hij de voorlopige hechtenis van de verdachte beveelt, nagaat of de tenuitvoerlegging van dit bevel, hetzij onmiddellijk, hetzij na een bepaald tijdsverloop, kan worden geschorst. Vorenstaande leidt ertoe dat de rechter, mede op verzoek van de officier van justitie, de raadsman van de verdachte of de Jeugdreclassering/Raad voor de Kinderbescherming, ook bij nachtdetentie de gronden regelmatig behoort te toetsen. Schorsing of opheffing van de voorlopige hechtenis, en dus ook van nachtdetentie, kan het gevolg zijn.

Nachtdetentie is een bijzondere vorm van voorlopige hechtenis (en dus geen schorsing). Dit betekent dat bij nachtdetentie de voorlopige hechtenis gewoon doorloopt. Dit is onder andere van belang voor de aftrek van de in voorlopige hechtenis doorgebrachte dagen bij de uiteindelijke, definitieve strafoplegging.

Een laatste opmerking is nog op zijn plaats. De mogelijkheid van nachtdetentie betekent niet dat elke jeugdige "automatisch" in nachtdetentie wordt geplaatst. De jeugdige behoort te voldoen aan bepaalde criteria die hierna in dit beleidskader worden uitgewerkt. Het gaat om jeugdigen die anders de voorlopige hechtenis integraal in een JJI zouden ondergaan. Nachtdetentie dient dus te worden beschouwd als een gunst en niet als een recht.

4 Procedure

Nadat een jeugdige is aangehouden, mag de politie de jeugdige op het politiebureau ophouden voor verhoor. De politie maakt vervolgens een proces-verbaal op, aan de hand waarvan de officier van justitie beslist of de jeugdige verder wordt vervolgd. In belang van het onderzoek kan de jeugdige in verzekering worden gesteld. De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) wordt daarvan onverwijld op de hoogte gesteld en bezoekt de jeugdige in het kader van vroeghulp. Een goede screening met het oog op eventuele advisering over een persoonlijkheidsonderzoek en over de voorlopige hechtenis is daarbij van belang. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van een algemene beoordelingslijst ten behoeve van de advisering van nachtdetentie.⁶

De officier van justitie zorgt ervoor dat, indien hij bewaring nodig acht, de jeugdige voorgeleid wordt voor de rechter-commissaris. Bij zijn vordering tot bewaring houdt de officier van justitie rekening met het rapport van de RvdK (naar aanleiding van de vroeghulp). In dit rapport meldt de RvdK onder andere of de jeugdige een gestructureerde dagbesteding (school, werk, dagbehandeling of een combinatie hiervan) heeft. Bij de vordering tot bewaring of tijdens de voorgeleiding kan de officier van justitie, de jeugdige of diens raadsman, de RvdK of de jeugdreclassering een verzoek tot nachtdetentie indienen. De rechter-commissaris bepaalt, met inachtneming van het rapport van de RvdK en genoemd verzoek, of de jeugdige naar huis mag of in voorlopige hechtenis, eventueel in de vorm van nachtdetentie, wordt genomen.

Vanaf het moment dat een jeugdige in voorlopige hechtenis wordt geplaatst, wordt de jeugdreclassering betrokken bij het vervolgtraject. De rechter-commissaris geeft in het bevel tot

⁵ Vergelijk ook Kamerstukken II 2009/10, 31 915, nr. 3, p. 23, waar wordt gesproken over "een fasering kan hierin worden aangebracht met een op het individu van de jeugdige toegespitste toepassing van de verlofregeling (...)".

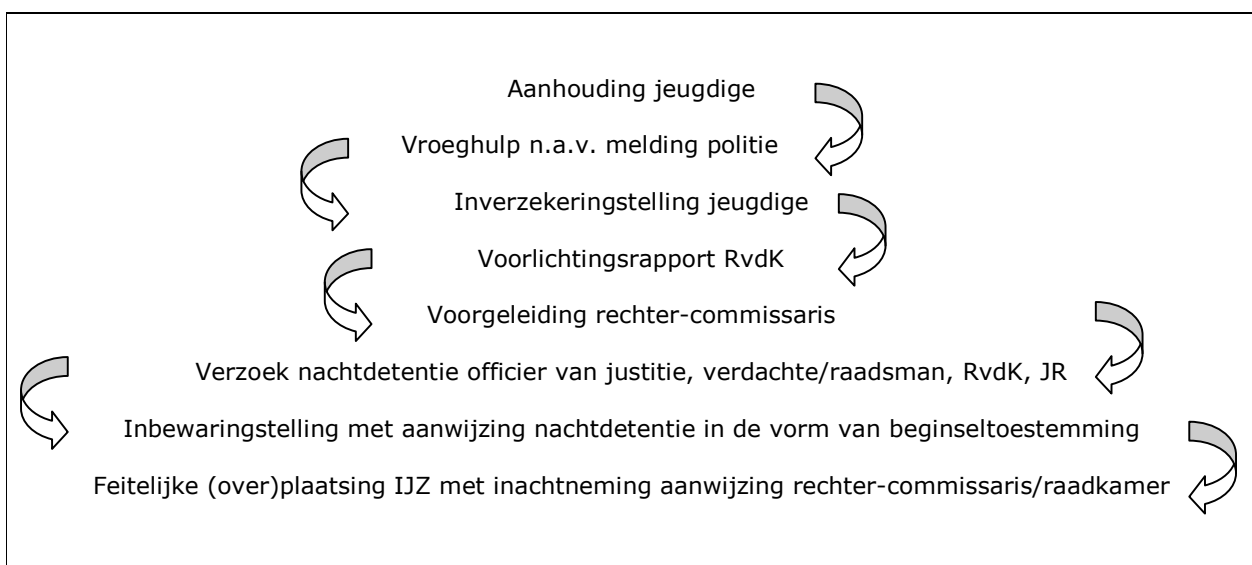
⁶ Deze beoordelingslijst is als bijlage bij het beleidskader gevoegd.

bewaring tevens een aanwijzing omtrent nachtdetentie (in de vorm van een beginseltoestemming). Ten slotte wordt de jeugdige feitelijk geplaatst door de selectiefunctionaris van de afdeling Individuele Jeugdzaken (IJZ) van de Dienst Justitiële Inrichtingen, met inachtneming van de aanwijzing van de rechter-commissaris. Het is mogelijk dat de nachtdetentie wordt uitgevoerd in de inrichting waar de jeugdige reeds verblijft, zodat hij niet hoeft te worden overgeplaatst. De inrichting is vervolgens verantwoordelijk voor het feitelijke verblijf tijdens de nachtdetentie.

Uitgangspunt is dat nachtdetentie zo vroeg mogelijk dient aan te vangen teneinde de dagbesteding zo min mogelijk te onderbreken. De beoordeling omtrent nachtdetentie vindt derhalve bij voorkeur plaats bij het bevel tot bewaring. Indien er (nog) onvoldoende informatie beschikbaar is om het verzoek tot plaatsing in nachtdetentie te kunnen beoordelen of indien de dagbesteding niet onmiddellijk kan aanvangen – bijvoorbeeld vanwege schoolvakanties – zal de beslissing omtrent nachtdetentie c.q. de start van de nachtdetentie (moeten) worden uitgesteld. De aanwijzing omtrent nachtdetentie zal in een dergelijk geval doorgaans door de raadkamer genomen worden bij het bevel tot gevangenhouding.

In het najaar van 2008 is gestart met de implementatie van zogenaamde netwerk- en trajectberaden in de JJI's, waarbij de ketenpartners (JJI, RvdK, Jeugdreclassering en voor het trajectberaad tevens de gemeenten) in een vaste overlegstructuur gezamenlijk zorgen voor een sluitende begeleiding van alle jeugdigen die een JJI in- en uitstromen. In het netwerkberaad, dat wekelijks in elke JJI plaatsvindt, worden alle jeugdigen besproken die de afgelopen week (op strafrechtelijke titel) in de inrichting zijn geplaatst. Uiterlijk twee weken later volgt het (eerste) trajectberaad, waarin de verdere inhoudelijke afstemming tussen de ketenpartners plaatsvindt. Ten behoeve van de netwerk- en trajectberaden is een Netwerk- en Trajectkaart ontwikkeld waarin informatie en afspraken met betrekking tot de jeugdige worden vastgelegd. Eén van de onderwerpen die in de kaart aan de orde komen, is de vraag of nachtdetentie een optie is. Op deze manier wordt nachtdetentie zo snel mogelijk na plaatsing in een JJI structureel onder de aandacht gebracht.

Schema procedure

5 Doel en doelgroep

Het doel van nachtdetentie is het behouden en versterken van de schoolgang, werk of dagbehandeling tijdens de voorlopige hechtenis. De jeugdige kan in aanmerking komen voor nachtdetentie indien er sprake is van een zinvolle dagbesteding of, in uitzonderingsgevallen, indien deze op zeer korte termijn gerealiseerd wordt. Voor dat laatste betekent het dat de reguliere voorlopige hechtenis tijdens de voorbereidingsfase doorloopt. Gedacht kan worden aan een jeugdige die zich heeft ingeschreven voor een bepaalde opleiding die pas een maand later van start gaat.

Nachtdetentie is **niet** mogelijk als de hieronder genoemde omstandigheden zich voordoen:

- gevaar voor vlucht;
- geschokte rechtsorde (denk hierbij bijvoorbeeld aan het plegen van een zedendelict)⁷;
- gevaar voor recidive;
- beperkingen door de rechter-commissaris;
- de vreemdelingrechtelijke status (uitzetting of uitlevering na tenuitvoerlegging).

Voorts is nachtdetentie niet aan de orde indien de te verwachten straf of maatregel meer dan zes maanden onvoorwaardelijk bedraagt.

Ten slotte kan de rechter-commissaris/raadkamer bij zijn beslissing om al dan niet nachtdetentie toe te passen de hieronder genoemde punten betrekken:

- ernstige gedragstoornissen (met mogelijk gevolg het niet succesvol volbrengen van nachtdetentie);
- langdurige vakantie (ten gevolge waarvan de jeugdige geen zinvolle dagbesteding kan hebben);
- zorgsignalering door de RvdK.

In beginsel is nachtdetentie niet op voorhand uitgesloten voor een recidivist of een jeugdige die een relatief zwaar delict heeft gepleegd. Of de jeugdige in aanmerking komt voor nachtdetentie is afhankelijk van de aard van het (recidive)delict en/of de omstandigheden waaronder het delict is gepleegd (is er sprake van (gedrags)stoornissen bij de jeugdige).

⁷ Bij geschokte rechtsorde gaat het ook om verdenking van het plegen van misdrijven met een strafbedreiging van twaalf jaar of meer. Bijvoorbeeld moord/doodslag, zware mishandeling of openlijke geweldpleging met de dood of zwaar lichamelijk letsel tot gevolg, gewapende overval.

6 Verantwoordelijkheid, begeleiding en toezicht

6.1 Verantwoordelijkheid

In het kader van nachtdetentie is een aantal verantwoordelijkheden te onderscheiden tussen de officier van justitie, de rechter-commissaris/raadkamer, de selectiefunctionaris en de directeur van de JJI waar de jeugdige zich bevindt.

De rechter is verantwoordelijk voor de beslissing om de voorlopige hechtenis toe te passen, te verlengen, te schorsen of te beëindigen. De rechter kan over de wijze waarop dit gebeurt – lees: in de vorm van nachtdetentie – een aanwijzing geven die de selectiefunctionaris in aanmerking neemt. De officier van justitie is belast met de tenuitvoerlegging van rechtelijke beslissingen, in dit geval de tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie.

De directeur van de inrichting waarin de jeugdige is geplaatst, is verantwoordelijk voor het feitelijk verblijf (zowel binnen als buiten de inrichting) en de begeleiding tijdens de nachtdetentie. De selectiefunctionaris is verantwoordelijk voor de plaatsing in een JJI en voor de eventuele overplaatsing van de jeugdige die bijvoorbeeld door voortijdige beëindiging van de nachtdetentie in een ander regime wordt geplaatst.

6.1.1 Verantwoordelijkheid ten aanzien van de beslissing

Het openbaar ministerie en rechter-commissaris/raadkamer kunnen aanwijzingen geven aan de selectiefunctionaris met betrekking tot de plaatsing in c.q. beëindiging van nachtdetentie. De selectiefunctionaris neemt vervolgens de beslissing aangaande de feitelijke (over)plaatsing van de jeugdige in een JJI. Daarbij worden de aanwijzingen van de rechterlijke macht in aanmerking genomen.

De jeugdige kan, ingevolge artikel 18 Bjj, een bezwaarschrift indienen tegen de beslissing van de selectiefunctionaris tot plaatsing of overplaatsing. Vervolgens heeft de jeugdige, ingevolge artikel 77 Bjj, het recht tegen de beslissing van de selectiefunctionaris op het bezwaarschrift een beroepschrift in te dienen bij de beroepscommissie van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).⁸

De jeugdige kan echter geen bezwaar maken tegen de beëindiging van de nachtdetentie, zie hiervoor ook paragraaf 6.1.3.

Het openbaar ministerie blijft eindverantwoordelijk voor de tenuitvoerlegging van de voorlopige hechtenis. De officier van justitie gaat, gevoed door de adviezen van de directeur van de inrichting, de Jeugdreclassering en de RvdK, regelmatig na of de gronden voor voorlopige hechtenis, en dus ook voor nachtdetentie, nog steeds aanwezig zijn. Indien dat niet (meer) het geval is, kan de rechter ambtshalve of op verzoek van de verdachte of zijn raadsman of op vordering van de officier van justitie het bevel tot voorlopige hechtenis opheffen.

⁸ De voorgestelde wijzigingen van de Bjj hebben geen gevolgen voor (de strekking van) genoemde artikelen.

6.1.2 *Verantwoordelijkheid ten aanzien van de uitvoering*

Ter voorbereiding zal de RvdK in het kader van vroeghulp aandacht schenken aan de maatschappelijke bindingen die een jeugdige met de samenleving heeft. De mogelijke toepassing van nachtdetentie komt verder aan bod tijdens het netwerkberaad dat in de eerste week na opname van een jeugdige in een JJI plaatsvindt.

Tijdens de voorgeleiding voor de rechter-commissaris of ter raadkamer kunnen reeds afspraken met de jeugdige gemaakt worden. Nadat de rechter-commissaris of raadkamer heeft besloten om de jeugdige in voorlopige hechtenis-nachtdetentie te plaatsen, neemt de directeur van de JJI of de jeugdreclassering het initiatief tot het maken van afspraken met de jeugdige, de school, het werk en/of de instelling voor dagbehandeling van de jeugdige.⁹ Deze afspraken worden bij voorkeur vastgelegd in een contract (zie paragraaf 7).

De Jeugdreclassering of de instelling die betrokken is bij de uitvoering van het extramurale dagprogramma van de jeugdige in het kader van nachtdetentie (school, werk of dagbehandeling) rapporteert terstond aan de directeur van de JJI in geval van overtreding van de voorwaarden (schending van het contract). Bij overtreding van de voorwaarden kan worden gedacht aan het niet (tijdig) terugkeren van werk of school, regelmatig spijbelen of het plegen van een nieuw strafbaar feit. De directeur neemt in zo'n geval zo snel mogelijk contact op met het openbaar ministerie. Na overleg met het openbaar ministerie kan de directeur:

- een waarschuwing geven;
- de selectiefunctionaris verzoeken de nachtdetentie te beëindigen – conform het besluit van de officier van justitie – en de jeugdige eventueel in een standaard regime van voorlopige hechtenis te plaatsen

In zeer spoedeisende gevallen kan de directeur het openbaar ministerie achteraf informeren.

6.1.3 *Verantwoordelijkheid ten aanzien van de beëindiging*

In het geval dat de jeugdige de voorwaarden overtreedt, neemt de directeur - als eerst verantwoordelijke - contact op met het openbaar ministerie. Dan kan besloten worden om de nachtdetentie voort te zetten of te stoppen. Dit is een besluit van de officier van justitie en hiertegen staat geen rechtsmiddel open. Wanneer dit tot overplaatsing van de jeugdige door de selectiefunctionaris leidt, kan wel bezwaar (bij de selectiefunctionaris) en beroep (bij de RSJ) worden ingesteld. Echter, de selectiefunctionaris voert alleen uit wat het openbaar ministerie in deze besluit en kan de beslissing om de nachtdetentie te beëindigen niet toetsen. De selectiefunctionaris kan alleen motiveren waarom besloten is om de jeugdige over te plaatsen.

Als de rechter besluit om de voorlopige hechtenis (en dus ook de nachtdetentie als invulling hiervan) te verlengen, dan staat hiertegen beroep open.

6.2 Begeleiding en toezicht

De directeur is verantwoordelijk voor de begeleiding van en toezicht op de jeugdige tijdens nachtdetentie; dit betreft zowel zijn verblijf in de inrichting als daarbuiten, bij de instelling waar het dagprogramma plaats heeft.

⁹ Afhankelijk van de inrichting c.q. de regio ligt het initiatief tot het maken van afspraken met alle betrokken partijen bij de JJI of bij de jeugdreclassering. Welke instantie hierin het voortouw neemt, is niet van belang zolang hierover duidelijke afspraken bestaan.

7 Dagprogramma

Zoals reeds eerder vermeld, moet de jeugdige zo snel mogelijk in nachtdetentie worden geplaatst om de breuk met school, werk of dagbehandeling zo beperkt mogelijk te houden. Uitgangspunt is dat nachtdetentie pas van start kan gaan als alle afspraken daaromtrent (zoals vervoer, controle en scholen) vastliggen.

7.1 Daginvulling

Er worden afspraken gemaakt met de instelling(en) waar de jeugdige overdag verblijft. Dit kan een school (of stageplaats), werk of een instelling voor dagbehandeling zijn. Deze afspraken worden in een contract neergelegd. Daarnaast is de jeugdige verplicht om een contract te ondertekenen waarin de afspraken zijn neergelegd en waarin is aangegeven wat de gevolgen zijn indien de jeugdige zich niet aan de afspraken houdt. Niet naleving van het contract wordt onmiddellijk door de school, het werk of de instelling voor dagbehandeling gemeld aan de directeur van de JJI. Dit kan ingrijpende consequenties voor de jeugdige hebben. Voorts heeft de JJI regelmatig (bijvoorbeeld eenmaal per week) contact met de instelling voor dagbesteding over het gedrag van de jeugdige. Onderwerpen die hierbij aan de orde kunnen komen, zijn de voortgang van de jeugdige op bijvoorbeeld school, of de jeugdige zich aan de regels houdt (contractnaleving) en mogelijke problemen die zich voordoen.

7.2 Vervoer

De jeugdige zal in eerste instantie begeleid door een medewerker van de JJI naar school, werk of de instelling voor dagbehandeling reizen. Indien de jeugdige zich goed gedraagt, kan hem in toenemende mate worden toegestaan om zelfstandig (onbegeleid) te reizen. Een goede controle is daarbij noodzakelijk. Duidelijk moet zijn wanneer de jeugdige naar school, werk of de instelling voor dagbehandeling vertrekt en hoe laat hij daar (bij benadering) aankomt. Hetzelfde geldt uiteraard voor de terugreis naar de JJI.

7.3 Schoolvakantie

De algemeen directeur van de JJI bepaalt de invulling van het dagprogramma gedurende de vakantieperiode. Vakantie is op zichzelf geen reden om nachtdetentie niet toe te passen of te beëindigen. Een langdurende vakantie kan voor de rechter-commissaris/raadkamer wel aanleiding zijn om nachtdetentie niet toe te passen en reguliere voorlopige hechtenis op te leggen.

8 Slotbeschouwing

Zoals eerder geconstateerd, heeft nachtdetentie een belangrijke meerwaarde en leidt nachtdetentie tot meer maatwerk. Dit betekent dat elk verzoek tot toepassing van nachtdetentie een individuele afweging vraagt van de rechter-commissaris of de raadkamer. Ook in de uitvoering dient de nachtdetentie lokaal individueel te worden ingevuld.

De modaliteit nachtdetentie verdient structureel aandacht van de RvdK (als casusregisseur in jeugdstrafzaken) en van de officier van justitie. Wanneer nachtdetentie is opgelegd, heeft de inrichting een inspanningsverplichting om de nachtdetentie ten uitvoer te leggen.

Om betrokkenen te informeren over nachtdetentie is in het voorjaar van 2008 een voorlichtings-dvd uitgebracht.

Bijlage

Beoordelingslijst nachtdetentie

Nachtdetentie is een bijzondere vorm van de tenuitvoerlegging van voorlopige hechtenis. Tijdens nachtdetentie krijgt de jeugdige – zowel jongens als meisjes – de gelegenheid om tijdens de voorlopige hechtenis buiten de justitiële jeugdinrichting deel te nemen aan een dagbesteding (school/ stage, werk, en/of dagbehandeling eventueel in combinatie).

Als de rechter-commissaris heeft besloten dat er voldoende gronden zijn voor voorlopige hechtenis, kan de Raad voor de Kinderbescherming of de jeugdreclasserder van Bureau jeugdzorg beoordelen of er voldoende waarborgen zijn voor de toepassing van nachtdetentie. De Jeugdreclassering en de Raad voor de Kinderbescherming kunnen onderstaande lijst met voorwaarden gebruiken ter ondersteuning/ vorming van hun advies aan de rechterlijke macht met betrekking tot nachtdetentie.

Vorming advies nachtdetentie:

- Stap 1: Als aan de onderstaande drie basisvoorwaarden is voldaan, kan het advies nachtdetentie in overweging worden genomen.
- Stap 2: Als er ook geen contra-indicaties aanwezig zijn, kan nachtdetentie positief worden geadviseerd aan de kinderrechter.
- Stap 3: Indien sprake is van de aanwezigheid van bepaalde aandachtspunten, wordt de rechter hierop opmerkzaam gemaakt.

Basisvoorwaarden

- De jeugdige beschikt over een positieve gestructureerde dagbesteding (school/ stage, werk, of een instelling voor dagbehandeling eventueel in combinatie).¹⁰
- De jeugdige moet verklaren dat hij bereid is om zich te houden aan de voorwaarden verbonden aan het nachtdetentieregime, zoals daadwerkelijk lessen volgen of werken en geen nieuwe strafbare feiten plegen.
- De te verwachten straf of maatregel bedraagt minder dan 6 maanden onvoorwaardelijk.

Contra-indicaties

- Ernstig gevaar voor vlucht.
- Ernstig gevaar voor recidive.
- Geschokte rechtsorde.
- Beperkingen door rechter-commissaris.
- De vreemdelingrechtelijke status.

Aandachtspunten

- Ernstige gedragsstoornissen.
- Verslavingsproblematiek die het functioneren op de dagbesteding belemmert.
- Het delict is gerelateerd aan de plek waar de dagbesteding plaatsvindt.
- Langdurige schoolvakantie, waardoor dagbesteding in de vorm van onderwijs gedurende (een groot deel van de) nachtdetentie niet mogelijk is.
- Zorgsignalering door de RvdK.

¹⁰ In uitzonderlijke gevallen kan nachtdetentie ook worden toegepast indien de dagbesteding op zeer korte termijn wordt gerealiseerd

Aanvullende opmerkingen

- Als besloten wordt tot nachtdetentie is het raadzaam om het slachtoffer daarover te informeren. Dit kan worden gedaan door het Arrondissementsparket, de politie of Bureau Slachtofferhulp. In regionale afspraken dient te worden vastgelegd welke ketenpartner deze taak op zich neemt.
- Indien er een dubbel Persoonlijkeids Onderzoek (psychologisch/ psychiatrisch) bij de jeugdige wordt afgenomen, wordt nachtdetentie bij voorkeur niet geadviseerd/toegepast.